„ЗАСТАВА“ излази редовно средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторцима на по табака.

Недељом излази уз „Заставу“ забавно-поучни лист „Завичај.“

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:

Са „Завичајем“:		Без „Завичаја“:	
на годину	16 ф.	на годину	14 ф. —
на по године	8 „	на по године	7 „ —
на ¼ године	4 „	на ¼ године	3 „ 50
		на 1 месец	1 „ 20

ЗАСТАВА.

За Србију:
(у сребру.)

Са „Завичајем“:		Без „Завичаја“	
на годину	40 дин.	на годину	35 дин.
на по год.	20 „	на по године	17½ „
на ¼ год.	10 „	на ¼ године	9 „
		на 1 месец	3 „

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

БРОЈ 35. У НОВОМЕ САДУ, У ПЕТАК 3. (15.) МАРТА 1878. ГОДИНА XIII.

КОНГРЕС.

Ако досадање вести неварају или ако се међутим незбудне што непредвиђено, то ће се европски конгрес састати скорим и то у Берлину, одкуда су већ и званичне позивнице немачке владе разаслане на трактатне велесиле.

Као што је познато, Андрашија је први предложио тај дипломатски састанак, који би по његову схваћању имао „у склад да доведе интересе европске с руско-турским миром.“ Андрашија је с почетка хтео само конференцију, ал је после на жељу руску пристао и на конгрес. Каква је разлика између конференције и конгреса, то се питало и у енглеском парламенту. Дизрајели је одговорио, да он незна за битну какву разлику у том погледу.

Професор Мартенс, ауторитет на пољу међународног права, овако говори о разлици између конгреса и конференције:

„Разлика зависи 1. од особа, које су овлашћене, да учествују на таком састанку и 2. од материјала, који се има расправити, и од резултата, који се имају да постигру. Нема сумње, да се има онај састанак, на коме учествују сами владари лично, конгресом назвати. Тако су по мнењу свих научењака међународног права састанци монарха Аустрије, Русије и Пруске у Тропави, Љубљани и Верона почетком овога века имали карактер и значај конгреса. У таком је случају састанку пружена свака могућност, да донесе коначне закључке. Исто се тако мора мора признати карактер конгреса и оном састанку, на ком су председници кабинета, који имају подпуне пуновласти. Претставници појединих држава морају тада овлашћени бити, да дефинитивне закључке донесу, а не да буду сваког часа принуђени, да од својих влада упутства траже. Најважнија је пак разлика у материјалу, којег имају да расправљају опуномоћеници појединих држава. Што су важнија питања, што је дубља студија оних интереса, који сукоб условљавају, нужна, то меродавније морају бити одлуке, и у толико више имаде састанак опуномоћеника значај конгреса каквог. Тако су изасланици првих састанака, о којима се говори у историју међународног права, имали задатак, да окончају какав рат општим миром. С тога се и говори о конгресу у Оснабрику и Минстеру 1648. на којем се израдио вестфалски мир. Напослетку је могуће да се држе конференције министара на истом месту, где је седиште самог конгреса. Тако су за време бечког конгреса 1815 год. скоро сваки дан биле седнице министара од заступљених сила. Те пак конференције спремају само решење питања, ал не одлучују. Карактер каквог састанка изасланика, који имају само тај задатак, да спреме поље за даље одлуке, то је оно важно обележје, које разликује конференцију, ... Професор Хефтер означује конгресе овако: „Истима је задатак, да пре тога закључен мир попуне и потврде, да његове резултате осигурају и одклоне будуће опасности, које би из сукоба страсти и интереса произићи могле.“ Хефтер каже у свом „Европском међународном праву“: „Садашњи је век први дао примера за конгресе и укупне расправе, са том цели, да се већ наступели мир утврди, даље изведе и да се одклоне опасности, у опште да се закључци заједнички донесу од опште важности.“

Зашто грофа Андрашија у први мах није хтео таки конгрес, него се задовољио само с конференцијом, то је тешко рећи. Можда је боље годило то његовом мађарском становишту, које још једнако изгледа на општи светски рат, ил бар на могућност таког рата.

Русија је из својих узрока претпоставила конгрес место конференције. Тај конгрес биће у Берлину. Тим самим местом конгреса најбоље је обележена политична ситуација у Европи. Берлински конгрес имаће да поруши и промене оно, што је некад париски конгрес утврдио. Тиме је повучена последња конзеквенција свега оног развитка, који је у међународним европским одношајима после кримске војне следовао. Тиме је изражена превласт и претежност руско-немачка у данашњој Европи.

Под тим притиском приклониће се остале овропске државе, као што се некад у Паризу приклонила Русија, кад је Наполеон III. на врхунцу свом био. За сад се још свака појединa држава брине, да колико је могуће у напред осигура своје интересе на том конгресу. Нарочито је Енглеска, која развија у том погледу живу делателност. Именито је захтевала, да се и Грчка прилусти у конгрес. По томе мисле британски државници, да ће потпомагањем јелинског живља на балканском полуотоку стати на пут источном Славенству. Нарочито имају на уму обале егејског мора, које би Грчка на конгресу свакако за себе рекламовала у име народносног начела. На тај начин мисле они сузбити бугарску државу а тог приморја и сузити је, да се неослони на два мора.

Русија може пристати на тај захтев само тако, ако се уједно дозволи, да поред Грчке и српске кнежевине буду на конгресу заступљене. Кад Енглеска истиче Јелинство на балканском полуотоку, онда је Русија позвана, да свеколико балканско Славенство на поприште изведе и тако очува интересе опште славенске. На тај начин може баш у прилог да буде оно, што противници Славенства и Русије мисле да истакну. Тим путем може да се доспе до потпуног задовољења балканских Словена, до њихова ослобођења и уједињења.

Тек на тај начин, ако би европски конгрес попунио празнину, која се, према досадањим вестима о већ закљученом руско-турском миру, осећа на западној страни бивше отоманске царевине, тек тако, ако би берлински конгрес решио босанско-херцеговачко питање на задовољство српског народа, могло би се рећи, да би тај конгрес „осигурао резултате закључног мира и одклонио опасности будуће, које би из сукоба страсти и интереса произићи могле.“

Не пође ли се тим путем, дело конгреса би ће прекарно, источно питање остаће нерешено, ил само у полу решено. Један пламен из невесињске пушке, један сев устаничког ханџара кадар ће бити, да пољуља скрпљену зграду и да потресе мир читаве Европе. С тога се може рећи, да је заиста у опште у европском интересу потпуно задоволење и умирење балканског Српства. Хоће ли то и велике дипломате на уму имати?

ЕКСПОЗЕ ГРОФА АНДРАШИЈА.

У суботу по подне дошао је грофа Андраши најпре у сједињене пододборе угарске, а онда у прорачунски одбор аустријске делегације, да даде већ навештени експозе о ванјском положају. Експозе, који је у аустријском прорачунском одбору читао, а не говорио гласи:

„Ја сам у данашњој пленарној седници имао част, да у имену заједничког министарства предложим захтев гледе ванредног кредита за ратну управу. Ја би и без таковог захтева могао појмити, ако ви, моја господо, од министра ванјских посала захтевате, да вам у тако озбиљно доба колико могуће више разјасни становиште владе. Претећајући тај захтев, ја нипошто ненамеравам пресећи специјална питања или уклонити се даљем разлагању, које се може обавити у слободном облику. Мени је понајпре до тога стало, да вас још пре него што се заметне дебата, орнентирам о становишту владе. Над пресуђивањем политичке ситуације господују данас два догађаја: Прелиминари мира и нада у европејски конгрес, који је позван, да коначно уреди резултат рата.

Заједно са мотивима, који склонише владу, да тражи кредит, ја ћу овом згодом дотаћнути и оба ова питања. Што се тиче прелиминара мира, морам најпре истаћнути, да оно, што је о том данас познато, јоште нема значаја автентицитета. Моја намера неможе бити, да их потанко анализирам. Такав поступак данас, кад смо близу састанку конгреса, неби могао сматрати сходним. Ако и мислимо, да су интереси Аустро-Угарске данас уједно обћи европејски, то нам се ипак неможе чинити упутним, да, поставив формални програм, претечемо већања конгреса. То би се имало тим више избегавати, што би свакако могућа разлика схваћања, макар само с једне стране, састанак конгреса у последњем часу могла само отеготити.

Ја ћу само зато обћенито разложити своје назоре о претечним утаначењима међу Русијом и Турском, јако су она до данас позната. Код уговора, који се склапају за време рата уз свеудиљну акцију војске, нешто је наравно, да војнички интереси потискују политичке, да се уважења будућности жртвују оним садашњостима. Војнички заповедници стављају наравски на прјо место своју одговорност и тако се ствари приказују у облику, који их не чини врло прикладним, да се прикажу и другим прихватљиви.

Европејски интереси и интереси појединих држава немогу такођер произићи сачувани из расправа, где они интереси и оне државе небијаху заступани, већ си насупрот стајаху само победитељ и побеђени. Победитељ мисли, да нема никаквог интереса у том, да ограничи меру својих захтева, побеђени нема зато никаква средства. То се тим више догађа, ако се утаначења несматрају дефинитивним, већ имаду бити подлогом коначном споразуму, који се имаде касније постићи. К томе долазе претеривања и протусловја брзојавних вести, које потичу из најразличитијих врела. Није дакле никаково чудо, ако укупна слика под таковим одношајима узбуђује утисак, који слабо умирује. Време није предалеко, када се говорило, да је Русија војнички немоћна, да је моћ, која Турској није једнака и која се неможе одржати кано велесиле. Данас се говори, да целој Европи истодобно прете агресивне намере Русије и њена војничка моћ. Ми живимо у времену брзојава; суд се оснива са неким нервозитетом на кратким брзојавним извешћима и тако се јавно мнење креће понајвише из једне крајности у другу.

По мом схваћању укупна ситуација показаће се по свој прилици на конгресу у другом, мање узнемирујућем виду. Русија је опетовано очитовала, да не вади мача рад себичне намерје већ да поправи судбину источних хришћана. Тај циљ и војнички резултат рата остају изван питања. Све што ми тражимо и морамо тражити, јест, да се ти резултати тако ограниче, да се тиме не оштете нити наши, нити европски интереси. Право Европе и њезин поглавити интерес састоји у том, да оно што следи за ратом, буде мир, а не стање, које би носило већ у себи клицу нови замршаја; да резултат буде колико могуће више повољно решење источног питања, а не размакнуће одношаја моћи у Европи. Ја сматрам задаћом европског конгреса да фактичне резултате рата доведе у склад с тим становиштем. То је исто тако руски као европски интерес.

Да буде то човеку јасно, мора се предочити тешкоће задаће, коју је Русија предузела. Имаде задаћа, које и највећа снага тешко може решити. Таковом сматрам, да се поруши једна половина уздрмане зграде, а да се целост неизложи погибељи. У високим пећима тали се руда, да се сваље у неки облик. Ја на истоку видим само усијану ковину, али ни из далека модел, да се доведе у прави облик. Када би данас узели, да ће оно, што је претечно утаначено међу руским главним станом и Турском, оживотворити се у намераваном облику, онда би тек знали, како ће изгледати једна половина Турске, али никако не, како се на против томе имаде устројити друга.

Настају питања: На коју се меру може редуцарати Турска, да пружа изглед у даљни опстанак? Ако се једном делу хришћана осигура боља судбина у новом устројству, како се може једнако створити другим хришћанима на истоку. У чему би се имало састојати јамство спроведењу такових побољшица у другим деловима? Та питања немогу се обићи, и држава која је прва подузела да их реши, није предузела никаквог рада, достојног зависти. Тешкоће тога решења тако су огромне, да га сва Европа заједно само и споразумно спровести може. Да која појединa моћ без подпоре других или против њихове воље те задаће реши, то ми се чини немогуће. Држава, која би сва та питања хтела уредити како јој се свиди, морала би на према осталој Европи рачунати на коалицију, која пак не постоји.

О дефинитивно створеном стању, о чињеницама које су у себи самим свршене, о „прекасно“ за уплив Европе могу дакле само они говорити, који одношаје истока неуважују практично. Мирно се може скуп отворених питања решити само с читавом Европом. Русија није никојим начином ставила у питање права сигнатарних власти и није њезин специјални интерес, да буде жртвовала иметак и крв за ствари, које не би у себи имале јамства сталности и којим би Европа морала ускратити признање.

Из свих тих разлога оправдана јест нада, да ће већања власти довести до европејског споразума. С том надом иде ц. кр. влада у сустрет европејском конгресу. Она сматра сада кано и пре својом задаћом, да настоји да се уздржи мир, али уједно да најодлучније брани очување аустро-угарских и засебно европејски интереса. С друге стране влада држава, која је тако близу интересирана код догађаја, да неможе свих својих прорачунања оснивати само на тој нади.

Верни политици, који следасмо од првога почетка, ми смо приснули уз то, да бранимо наша права и интересе код дефинитивног стварања мира. Према тој политици влада се је до сада клонила излазити са захтјевом на пожртвованост монархије. Што јој се сагдекоје стране замерало, да нашме тако касно излази с тим захтевима, то она мисли да јој се то може урачунати у највећу заслугу. Час склапања мира бејаше, за који придржасмо монархији упливисање, за тај час морала се је такођер праштедити читава снага монархије. Тај час је дошао и влада се од високе делегације тим мање устручава тражити потребито, што је свјестна да је до сада финанцијалну и господарствену снагу монархије чувала начином који је спојен са крајњом одговорношћу.

Она се обраћа данас на народно заступништво, осећајући дужност, да осигура интересе монархије проти свакоме изненађењу, и да се у часу, где се свака интересирана држава показује подпуно опремљена, немора ослонити само на тежину политични доказа. Она заштиту аустро-угарских интереса нити може пропустити којој другој моћи, нити учинити одвисном од воље других држава. Делегација сигурно ће делити уверење да у овом часу, где се имаду преустројити одношаји на нашој непосредној граници, Аустро-Угарска не може бити мање у положају, него најмања интересирана држава, да се штити проти изненађења кроз fait accomplis.

Ни данас није никаково мобилизирање које тражимо, то је само могућност, да се, ако буде нужно неодложно одреди све, што је сходно. То није никаково непријатељство против којој власти — али исто тако није ни празна демонстрација. То је средство, које налаже опрезност предуготовљење да се под садањим одношајима одржи право самоопредељења монархије напрема свим евентуалностима. То је илустрација онога што је влада опетовано нагласила као своју задаћу, да брани европска права са Европом властита на властиту руку. То није никакав вотум поверења која тражимо за владу, то није никакав кредит, који делегације дозвољују садањем министру већ кредит који морају дати свакој влади, од које очекује да она под садањим одношајима може преузети јамство за чување интереса монархије.

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

Тријестански „**Il Cittadino**“ бр. 60. доноси следујући допис из Беча: „Као што вам писах, јуче је држат царски савјет у ком су дефинитивно одлучени предлози које ће сутра влада одасланствама (делегацијама) учинити. У недељу ће се моћи знати штогод позитивно о намјери владе и одасланства. Мађари су већином мњења да Аустрија окупира Босну и Херцеговину само у случају кад би Србија и Црна Гора завојштиле и ушло у исте, друкчије никако.

Сигурно је то да се Босна сад находи између двије ватре, тако да, док се овуде води препирање за и против окупације, сви чинитељи Хрватске, Србије и Босне сву своју дјелатност су обрнули да препреče или да докажу потребитом сву окупацију. Представници су анексионистичке политике: у Хрватској народна странка а пред њом владика Стросмајер, а у Босни ред отаца фрањеваца са неким беговима босанским, Капетановићем, Соколовићем и т. д. који су са стране Хрвата заручени били још пре него што је букнуо рат да се њима сложе.

Странци која је против окупације са стране Аустрије припадају у Хрватској сви приврженици мађарски, надмашна већина Срба што живу у Хрватској и војничкој крајини, а у Босни сви усташи који су под оружјем, и већина становника која припада источној цркви и најпосље велики број народног махмеданског племства, које је предобивено, као што вам је познато, преко агената српски, који агитирају против Аустрије (?) (Србији нетреба агитирати, њу желе и вапију одавна. Пр. прев.)

У најпознije доба придружише се овим противним елементима Аустрији и још и власти турске а и трупе турске у Босни и Ерцеговини. Овако стоје једна према другој пријатељске и непри-

јатељске странке у Аустрији. С обе стране ради се највећом енергијом. У Хрвацкој званични елементи ступише у договор са најупливнијим људима између прибјегли, само да би их принудили на повратак у њихову отачбину, и да овђе створе странку пријатељску Аустрији и између православни. Позната господа Узелац и Гутеша агитирају у прилог Аустрији. У Босни сав ред фрањеваца ради под управитељством владике Стросмајера да приправе земљиште за аустријску анексију. Противна странка која је у грдној већини и која се ослања на земљиште легалитета, јербо и иста влада турска слаже се шњом у начелу одпора, развија још живљу дјелателност. Устанак се подкрјепио. Из Србије му је дошло много новаца и придошло много официра, и будући да турска влада могла би се користити устанком да уздржи ону провинцију против Аустрије, природна је ствар да турске власти устанку не чини него врло слаб одпор. Има најпосле знакова по којима изгледа да би Турска хтела савез учинити са Србијом да препрјечи аустријску окупацију!

Дакле Аустрија је приспјела посве касно. Да је Аустрија ушла у Босну годину дана пре, била би примљена отвореним рукама. (У томе се дописник јако вара. Одкад је устанка, од тада усташи и народ увјек вапијо Србију и Црну Гору као своје природне и једноплемене сусједне државице да изврше завјет прађедова, и да природно, етнографично и исторично уједињење цјелога народа Обилића и Краљевића испуне. Прим. превод.) Сад наилазе на одпор. Као што се често догађа да су необзирне и пренагле демонстрације особито кад се нијесу добро проучиле околности и услови дјела, тако и сада случај је са депутацијом бегова и католика који се очекивају у Бечу. (По једном брзојаву из Сарајева ког сам читао у „Новој слоб. Преси“ депутација је гола измишљотина, а и имена поменути бегова неексистирају већ једино име фра Гр. Мартића. У бечким новинама још вечитасмо да је та депутација представила се цару или Андрашију. Видићемо је ли и то из ковнице каквог уредништва, Пр. прев.) Дочим ова депутација доходи овђе да моли Аустрију да окупира Босну, друга депутација бегова и великаша правосл. цркве иде у Београд да моли књаза Милана да би изволио успоставити ред у Босни с његовом војском. Видите дакле да окупација Босне неможе се тако лако мирно остварити. Могућно је да Турска и Србија здружене покушају препрјечити аустријску окупацију у Босни.“ — Овако дописник „Ђитадинов“ из Беча обиљежи политички положај што се тиче босанско-херцеговачког питања. Исти лист изразио је своје мњење што се тиче те чувене депутације бегова и католика овако: **да они представљају већину и вољу народа у Босни и Херцеговини исто онако као депутација великаша и нотабла месикански, која дође у Мирамаре и понуди престо и круну покојноме цару Максимиљану.**

Превео **К.**

ПРЕДЛОЗИ ДЕЛЕГАЦИЈАМА.

Предлог „о дозволи ванредногa кредита од 60 милијуна форинти за непредвиђене трошкове“ гласи:

„При садашњему положају није искључена могућност, да би заједничка влада могла бити принуђена, да за очување интереса аустро-угарске монархије поприми ванредна средства.

У том случају мора заједничка влада бити у стању, да одмах настајуће трошкове може покрити, те мора с тога мислити на опуновлашћење да смије дотичне издатке подмирити до износа од 60 милиона форинти.

С том свотом немају се подмирити можда какве набаве за попуњење наоружања војске, за коју је су редовито ожедјељене тражбине у екстраординарију, него се овиме имаду дозволити заједничкој влади средства, да она на своју одговорност може за времена предузети такове мјере, које су уз брзу припрему коју пружа организација војске саме довољне, да се осигура монархија од погибељи и од изненађења.

Висока делегација нека дакле закључи: Заједничко министарство опуновлашћује се, да у споразуму с владама обеју државних подручја, ванредне потребе војске, које би се показале као неизбјеживе у случају нужде, подмири до износа од 60 милиуна форинти. За покриће ове своте имаде се побринути уставним путем.

У Бечу, марта 1878.

Биландт Сајдт с. р. Андраши с. р.
Хофман с. р.

о. Градац, 27. фебруара. — Овде у горњој Австрији јако се поговара о предстојећој окупацији Босне и Херцеговине австријском војском и ако им неје баш најмилије, што ће се опет новац грдан потрошити, а управо без икаке цели, јер по њиховом мишљењу та ће окупација за Австрију више од уштрба но од вајде бити. Да се у австријским вишим круговима та околност држи за сасма извесна, о томе неће бити сумње, а спреме, које се у војним круговима по горњој Австрији и Штајарској чине, најбољи су сведок, да ту нешто мора бити. Јутros сам диванко са једним високим австријским милитаром, који ми рече, да је окупација Босне и Херцеговине Австријом толико колико извесна, но не ће се пре извести, док се не састане конгрес. Да се али још рече, да ће се окупациона војска састајати из самих славенских пуковнија, како би се народ босански и херцеговачки пре опријатељио с војском. Но тај калкил може мало и наопако испасти у Херцеговини, где се не цени брат по сродству, већ по чину свом. Али поред свег тога, што нас са свију страна најтврђе уверавају, да је окупација извесна, ми се опет сумњамо у њу, јер Австрија, она Австрија, која неје смела на позив Русије да уђе у Босну и Херцеговину, не ће смети ни данас загазити у Босну и Херцеговину. Но свакако ће то бити занимљива игра, која ће се надовести предигри балканској и љубопитни смо, да видимо, ко ће бити лукавији глумац, ил Горчаков ил Андрашија. —

Свиштов 17. фебруара. Мост преко Дунава намештен и онај час поче се кретање по њему: понајвише превоз тајина и муниције с леве стране на десну обалу Дунава а и прелаз војске која следи из Русије за попуњавање полкова у Бугарској. Пролазећа војска већим је делом млађана, лањског рекрутовања, добро одевена и обувена, но већим делом без оружја, које, као што говоре добијају овђе у Бугарској, а они који са оружјем пролазе, у њих су пушке Брданке. Многи се коњи проводе за артиљерију а исто и артиљеријске спреме. Ма да сам ја рад био пре бити у Свиштову, но ево једва данас избави се зимског блата и прођо амо; но и овђе нема оскудице у нечистоћи, од које страшан смрад разноси се по уским и кривим улицама свиштовским. Ма да је заповедник града издао заповест штампану, и које су испрелепљиване готово на сваком петом дому „да се сва нечистоћа из дворова изнети мора до 15. фебруара, под опасношћу одговорности пред законом“. Но колико сам ја до данас видити могао та се заповест још испунила није. Ал каква би полза и била од тога, баш да се та заповест у тачности и испунила? кад и ову нечистоћу коју извозе из дворова, сипају на сред града (крај главне Александровске улице) у једну просторију од 50 кв. хвати, која је већ нагомилана на једно 1 и по хват високо; пак лако је погодити шта ће бити од тога док препече сунце и настану врућине. Већ и данас није то пријартан мирис за пролазеће а морам вам још и то рећи да су на тој страни (турска махала) по највише у остављеним кућама турским, бонице понамештане.

Пало ми је у очи да на многим кућама виде се још написани крстови. Ја питах за узрок, и мени причаше: да у онај мах, кад су Турци остављали Свиштов, Бугари су се отимали, ко ће пре пљачкати куће и дућане и правити крстове на кућама, пред којима су дочекали Русе и изјављивали право сопствености на њих. Са улазом Руса у град учињене су мере за сачување турских имаовина; све, куће и дућани који узеше од Бугара, Руси запечатише и још до данас запечаћени осташе, а од оних кућа што Бугари на њима крстове поправише, руска власт потражи званичне доказе, од занимаче истих кућа и тако многи се одказаше од уграбљених туђи добара и прођоше олако а неки су и под истрагу за то стављени.

Ја незнам баш за цело у каквом су се стању налазили свиштовски житељи пре, но данас, ви нећете срести ни једног без златног ланца и прстења, а женскиње не уступају ни парискињама у кокеству, а особито у фризури (чешљање модно) и бељењу лица. Ту се заиста замећава прогрес.

За чудо је велико, да аустро-мађарски пароброди не обављају пловидбу по нижњем Дунаву, кад су све препреке за то одстрањене; леда нема, заграде су поскидане и са примиријем, тврђаве су очишћене од Турака а други препрека ја незнам; шта више, кад знамо да је врло потребна та пловидба; по случају дуге немогућности провозити еспапе и пр. у којима се велики недостатак како у Влашкој исто и у Бугарској осећа. Погодити прави узрок томе врло је тешко. Но ја ћу да га тумачим с политичне стране. У последње време појављивале су се разне смутње у одношају аустро-мађарске к руским чињеницама, и жице су биле натегли Мађари тако јако, да мал непопуцаше; а и сада се још сасма попустиле нису; пак ја држим да ће то бити прави узрок не појаве аустро-мађарских пароброда на доњем Дунаву, да их разраза, тог облака, који покрива последњу политику Аустро-Мађара не би застала изван граница својих, којим би се можда велика штета и по државу и друштво десити могла. — Пророк нисам, а ни врачара, ал сам више пута шта и шта погодио доста.

Стоваришта и транспорти тајина и пр. руски спрема уништава се у Зимници-Свиштов, које прелази у Ђурђево-Рушчук. У исто време у Зимници укинута је руска пошта а прекратише Руси све радње по друмови и насипи које су градили за жељезнице. Време је право пролетње, трава се показује и зелени. До виђења.

(М. В. Д.) Беч 11. марта. Пре три дана бејах на забави, коју приреди српско академичко друштво „Зора“ у корист свога фонда. Будући сам српском читалачком свету описао ваљану цељ те забаве и наспоменуо какве се припреме чине за исту забаву, држим да ми ваља и саму забаву описати.

У дивним дворанама дружине Gartenbau где се први балови бечки одржавају бејаше и вечерња забава „Зоре.“ На уласку у дворану дочекиваху своје миле госте чланови одбора како ваља и требује. На груди им беше као обележје одборничко српска народна трака, црвено-плаво-бела тробојница потсећаше нас одмах да ће нам домаћи Срби бити да ћемо то вече гледати и уживати у чисто српској забави.

Најпре певаше збор словеначког академичког друштва „Словеније“ са зборним члановима певачима Јенкову композицију „Хај“ тако дивно да публика немогаше довољно својим пљескањем изразити да јој је песма мила а што је главно честито отпевана. За тим је на гласовиру свирала ваљана родољубкиња госпођица Марија пл. Бајићева Concertparaphrase über Verdis Rigoletto од знаменитог вештака Фрање Листа и руске песме од Талберга. Свирка госпођице Бајићеве пропраћена је живом пажњом а на крају изрази публика своје задовољство бурним пљескањем и урнебеским усклицом живела. Пре две године када оно „Зора“ опет у нашој средини приреди беседу у корист херцеговачко-босанске нејачи свирала је госпођица Марија пл. Бајићева опет врло лепо, али овом приликом још је лепше показала да је ваљана свирачица и ако није вештакиња по струци, а то јој може на славу и част служити. Тако голем напредак ретко је видети а за тако кратко време. На крају свирке приметих једнога вештака и запитах га како му се допада пијеса, коју одсвира госпођица пл. Бајићева. Он ми одговори ово. „Ја се дивим и чудим да госпођица, која неје вештакиња по струци тако дивно знаде свирати.“

За свирком наше честите родољубкиње певаху четир Словенца четворопев „v tihi noči“ од А. Хајдриха. Том песмом бесмо сви задовољени и мило нам беше и сада као и пре видети солидарност између Словенаца ђака и Србаља. Така песма и та вештина, коју нам певачи показаше, ретка је у словенском свету на југу, ми се можемо њоме за цело подичити. После квартета певаше збор под управом члана зборне посестриме „Словеније“ г. Косовела красну песму „Bodi zdrava domovina“ композицију дра Бенјамина Ипавца. Најлепше беше када цели збор стаде хармонички брујати а у њему у брујању када чусмо дивне гласове соло певати, баритон зборног члана г. дрда Ивана В. Поповића и тенор једног брата Словенца а за тим дует истих гласова. Милина беше слушати ту песму. Певаче поздрави публика бурним усклицима и јаким пљескањем:

Четврта тачка програма беше свирка на гласовиру. Братац и сестра, зборни члан, техничар г. Андрија Радовановић и госпођица Даница Радовановић свираху на гласовиру увертуру из Росинијеве опере „Виљем Тел“ врло лепо. Труд њихов и воља којом свираху допринесоше да и ова тачка цео програм дичи, да је и она један красан листак лепога венца програма. Госпођици Давици и брату јој смемо слободно честитати на њиховом суделовању при овој беседи и смемо се уједно и надати да ће и којом другом приликом програм какве српске забаве уресити.

„Večer“ осмопев не прође такође без одобравања зборних гостију. Мило нам беше уживати у умилним гласовима певача Словенаца и не могосмо а да их не позовемо да песму понове. Ми им пљескасмо али они не хтедоше ту дивну композицију дра г. Ипавца по други пут певати него уступише место знаменитој вештакињи на арфи, инструменту на коме је цар Давид своје псалме створитељу света принашао и певао.

Дивна плавуша осамнаест лета, госпођица Маријета Розенегерова свира на својој злаћаној харфи Ф. Годфроа: „La danse des Sulphes“ вештином, какву је у стању доказати најбоља и највреднија ученица Замарина. На узвишењу, где се до сада певаше и свираше, сећаше госпођица Розенегерова као какова богиња свирке, својим нежним рукама и меким прстићима извађаше дивне звуке на своме инструменту тако лако и поуздано, да јој се дивити морадосмо. Када заврши своје, публика не могаше мировати, пљескањем је мољаше да нас још за који часак одведе у рај, да дивним мелодијама још за који тренутак забави ожедњеле ду-

---

ЛИСТАК.

КЊИЖЕВНА УЗАЈАМНОСТ МЕЂУ СЛОВЕНСКИМ ПЛЕМЕНИМА И ГОВОРИМА.

(Наставак.)

Примери узајамности у других народа.

Ни у једног од млађих народа не налазимо такве узајамности, о каквој је овде реч, јер нигде несу такове прилике и потребе, да би је могле породити, какве су у Словена. Књижевно начело у осталих јевропских народа јест јединство у језику, књижевно начело у словенског народа јест посебност, која чини, те је узајамност потребна. У других народа, н. п. у Француза, Инглеза и др., завлада одмах у почетку народног живота један говор над свим осталим. Па и пак сваки образован родољуб Француз учи и друге сродне говоре, који су од лозе романских или латинских језика, ма да су они раздаље једно од другог, различнији, горе се изопачили, него ли словенски; сваки образован Инглез говори и француски, талијански, шпањолски, португалски; сваки образован Талијан чита Француза Волтера, Инглеза Шекспира, Шпањолца Серванта, Португалца Камена. У Немаца као да је до времена Лутера и реформације било нешто налик на то, али то је свакојако била пре завист и борба разних говора једно с другим, него ли права узајамност, док најзад саски говор не потисну све остале. Латински језик јест бољарски средотачни језик Римљана, — грчки и словенски могао би се према њему назвати демократски, периферијски или језик од више говора. Римљанин писаше, како чујаше и како га учаху, по одређеним правилима; Грк онако, како говораше, природно; латински језик имађаше само једну средокраћу, варош Рим; грчки и словенски више средокраћа и само једну средсреду, око које се свако купи. За то у латинском налазимо премало трага од онога, што се зове различним говорима или народним језиком, још највише у Плаута и Енија; па и оно мало говорних разлика што је било, — о њима причају познији писци и граматици као о реткостима. У латинском је језику све правилно, израчуњено, одмерено: отуда то, да се број самогласних слова подудара с бројем деклинација, т. ј. пет самогласника, пет деклинација, тако да је за сваки самогласник одређена и удешена по једна деклинација. С тога се у Риму од нове речи у говорника или песника цела варош покренула и рек би узбунила. — У том погледу дакле највећма и најчудније личе једно на друго Словени и стари Грци или Јелини. И Грци беху један једини народ, и говораху више говора, који не само да опстојаху један поред другог, него се и образоваху, узајамно обухватаху и потпомагаху. Говори су ти: јонски, еолски, дорски и атички, а сви посташе од једног старо-јелинског прајезика, који се говораше у околини Фтиота у Тесалији. Па и та четир главна говора могу се свести само на два: на еолско-дорски и јонско-атички, баш са свим као у словенском, јер Добровски дели словенске говоре на два раздела, које бисмо могли назвати руско-српским разделом и пољско-чешким. Свим тим говорима својим писаху Грци књиге, куповаху их и читаху, и сваки говор имаде својих класика. Тако писаху јонским говором: Омир, Исиод, Ипократ; еолским: Алкеј, Сапфо, Теоган, (Омир, Аристофан); дорским: Теокрит, Пиндар, Калимах, Вион, Мосхо, Архимед; атичким: Исократ, Димостен, Тукидид, Ксенофон, Платон, Есхил, Софокле, Јеврипид, Аристофан и др. У Омира налази се трагова од свију скоро тих говора грчких, највише пак одломака писани су говором јонским и еолским. Аристофан је често мешао атички говор с еолским и утрпавао један у други. Јур у најстарија времена, истом су Грци почели писати, приказује нам се грчки језик многолик, раздељен на говоре, то ће рећи: народна племена, будући свако политички самовласно, не беху чврсто спојена једно с другим, те свако хоћаше да покаже у писму своју особност. Доцније пак ни сам Александар велики, ујединивши све Грке под својим жазлом, не могаше разне говоре стопити у један језик. У грчком песништву приказује нам се особита прилика: сваки говор присвоји си ону врсту песништва, која је првом на њему запевана. Тако по именце мекши јонски говор узе еп, тврђи дорски епиграм и идилу, атички, који је у среди међу тим обема, драму и позориште. Како кад захтеваху ствари, прилике или особе, тако не беше ретко, да један исти писац грчки писаше или говораше свим говорима свог народа. Атички драматици хотимице писаху своје ховоре дорским говором, ако не целе, а оно бар делом да би свечаније звучали, јер дорски је тврд, храпав и озбиљан. У опште, Грци су мајсторски знали употребити своје говоре. Свако то знађаше не само свој домаћи говор, но и других племена: па и пак се ти говори не измешаше. По што доцније говори не беху привезани за посебне крајеве и племена, него их племеници, путујући и опћећи с другим људма, пронесоше по свету и раширише, то се сви колики говораху, како кад прилика беше или нужда захтеваше. Сваки образован Грк читаше и разумеваше без по муке све те шаролике милинке свог народа. На олимпијским играма читаху писци сваког племена својим говором своја дела; венци и дарови даваху се сваком, који је заслужио, али не по хатеру, ни по томе, којим говором говараше. Тукидид, који се у Атини родио и одгојио, атички говорио и писао, још као дете плакао је, кад је у вароши Олимпији чуо, како Иродот, који се у Аликарнасу родио и јонским говором писао, јавно чита своју историју. Атина постављаше на Керамику (навластиту гробљу) кипове својих знаменитих грађана, не питајући, које му је матерњи говор, а ти грађани беху, као што сведоче жића им и записи на киповима, Грци од свих племена, говора и крајева. Ко би ту рекао, да грчки говори сроднији беху једно другом, него ли саде словенски, тај би се љуто преварио. Не само да им акценат и просодија беху врло различни, но и наставци у речима, па и читаве деклинације и коњугације. На пр. облик ἅλιος дорски, ἥλιος атички и јонски; νασσος дорски, νησος атички, јонски; δαμος дорски, δημος атички, јонски; αηρ атички, дорски, ης јонски; πρασσω атички дорски, πρησσω јонски; θωραξ атички, дорски, θωρηξ јонски; σοφια атички, σοφιη јонски; Αθαναι дорски, Αθηναι атички, јонски, и т. д. Тако θραισκω,

хове, а она то учини на опће задовољство. И по други пут одсвира дивно, а за тим буде и по трећи пут позвана да се публици покаже.

Зорин члан дрд. Иван В. Поповић певаше нам иза те вештакиње прекрасно „старачку песму“ по Шуберту а за тим српску песму, српски оригинал „Што се боре мисли моје,“ а на гласовиру праташе га члан Војислав Суботић. Арија лепа, када се пева ваљано уздиже духове, али када при томе певач тако школован глас имаде као госп. Иван В. Поповић, и када уме њиме владати баш вештачки, највеће је уживање слушати. Старачку песму превод гдна Јована Симеоновића Чокића слушасмо сви са усхићењем, ал бесмо на врхунцу уживања слушајући „Што се боре мисли моје“ певано са осећаје. Хвала буди г. Ивану В. Поповићу и пратиоцу му г. Војиславу Суботићу што зачинише забаву.

Хавласовим колом сврши се концерат омладине отпоче свирка војничке музике под управом њеног капелника К. М. Цирера.

Наступи за тим игранка.

Публике беше на овој забави доста и ако не беше баш препуна дворана. Ко је добро прегледао лица могао је приметити да неки део бечке српске публике неје био заступљен. За што, не могу рећи.

За време забаве добила је „Зора“ два телеграска поздрава један из Пеште и један из Сења.

Из Пеште телеграфиса одбор свеучилишне омладине „Српска универзитетска омладина поздравља на лепом подузећу; две главне вароши ове државе угледаше ево у сопственој средини српску свест; препречени изаслати заступнике из даљине вам кличемо живели: Прилог шаљемо. — Одбор — и из Сења г, Грубковић поздрави овим речма:

„Свемогући брани Српство четристолећем некминувше.“

Колико сам могао дочути приход исноси преко 900 ферината а. вр. а чист приход колики ће бити и колики су трошкови непознато ми је.

Још ми ваља споменути да је „Зора“ својој посестрими „Словенији“ своју благодарност показала тиме, што је Коровићи господину Косовелу дала справу, којом се такт даје. Црно дрво — Ebenholz сребром оковано а по овоме натпис: „Захвална Зора Косовелу“ је зорин дарак али захвалница на суделовању је мисао пријатељства и братства између Словеније и Зоре, Србаља ђака и словеначких академичара. Са стране бечке публике смем захвалити „Словенији“ што је помогла остварити зорину мисао да оснује фон и књижницу, а „Зори“ што нас је то вече тако лепо знала забавити.

Српском народу и свима, који су „Зори“ својим приловима помогли, довикујем „евала“ „живели“. Имена приложника штампаће „Зора“ у „Застави“ те тиме дати јавна рачуна о новцу и приловима.

Народна привреда.

О ПОДИЗАЊУ ГОСПОДАРСТВА У ПОДЖУПАНИЈИ РУМСКОЈ У ОБШТЕ.

Главни је задатак сваког господарства тај, да из свога земљишта, што је могуће више користи за себе извуче. Но да би се ова жеља остварити могла, нужно је свакому господару пре свега знати, у којем пределу, на какву земљишту и простору коју струку господарства с изгледом на успех развити може. С обзиром дакле на положај и својство земљишта, као и на климатичне околности, мора се ова поджупанија у погледу господарственом поделити на два дела; на планински део „Фрушку гору“, или на судбени котар ирижки, и на раван део или судбени котар румски.

За котар румски најудесније су струке господарства: ратарство, ливадарство, вртарство, сточарство, коњушарство, живинарство и пчеларство. А за котар ирижки у главном: виноградарство, воћарство, ливадарство, вртарство и пчеларство, а мимогред: ратарство, сточарство и живинарство.

У првом котару требало би, да се народ са свом снагом баци на све оне струке господарства, које су за тај котар као најудесније наведене; а у другом котару: на виноградарство, воћарство и ливадарство. Ратарство и сточарство у овом другом котару неможе се због бреговитог и за ту струку неудесног положаја, особито у подунављу, никако развити, а вртарство и живинарство могло би се само на кућну потребу ограничити.

Да би се газдинство у овој поджупанији у обће што то од свога примитивног традиционално до нашег народа доспелог начина, кога се овој као слепац плота држи, боље помоћи могло, нужно је пре свега знати, шта је досадашњему развитку господарства на путу у обће стојало, и којим би се начином те на путу стојеће препоне одклонити и којим другим, успеха обећавајући факторима заменити дале. Но да се ово мучно и запетено питање узмогне по могућности што повољније разветлити, нужно је целу ствар од постанка па до данашњег њезина развитка у кратко промотрити.

I. Ратарство.

Господарство је један од најстаријих обрта, но при свом том нема више од једног и по столећа како се оно на темељу теорије empririjom изведене — дакле науке у том погледу стечене — у свету у обће развијати почело. Код старих народа ограничено је било господарство само на сточарство, који су се са својом стоком, као јединим извором свога издржавања, од једног места на друго пресељавали, где је за марву боља паша била. Тек временом, кад су се народи умножили, почело се заваћати и дизати ратарство, те земља тиме обрађивати, но тако, да се једно те исто земљиште за усев употребљавало, докле из њега сва снага за дали природ није исисана била, а кад је тај случај наступио, остављано је бивало таково обеснажено земљиште опет на ново за попашу марве. Ова временом и дужим искуством у народе допала увиђавност — да се једно земљиште непрестаним засејавањем ма какове врсте хране годинама тако истроши, да таково посе за избацивање плода неспособним постане — допринела је то, да су ратари тим начином до изнемоглости доведено земљиште за угар остављали, као што и сад земљеделац вели: да се одмори, да му се поврати изгубљена снага. На угару се из почетка само пасла марва, после је преоран једанпут, а у новијем добу и двапут, пак је онда био засејаван житом (храном у зрну) дотле, док се опет није обеснажило земљиште.

Овај су начин ратарства завели још стари Римљани, који се већим делом још и данас у свету задржао. За овим је наступило двојно господарство (Zweifelderwirtschaft), а из овога се изродило тројно (Dreifelderwirtschaft). Тројно је господарство такова ратарска система, по којој су сва поља припадајући једном господарству, на три дела подељена и искључиво за усјев жита опредељена и остављена за угар, који се је ђубрио, други је засејаван зимским, а трећи пролетњим усевом Овај начин тројног господарства завео је у Немачкој Карло велики, који се одржао дотле, докле се детелана и кромпир нису одомаћили. Кад је трговина са природним производима за тим мах обузимати почела, и кад су због намноженог народа веће потребе наступиле, и производиле све на вишу цену скакати почели, морале су се шуме крчити и ливаде разоравати, те су после земљишта за попашу марве за себе одељивана бивала, а на последку заведена је на многим местима и прехрана марве у стајама (Stallfütterung) дотле, док Енглези нису доказали, да није нужно земљиште ни за угар остављати, кад се сваке године са другом врстом хране пак после крмом и зеђем засејава (Fruchtwechselwirtschaft). Цели исторични развитак господарства може се у обће на четири епохе разделити:

1. на пашњачко господарство са продазом на пољоделство до године 200 пре Христа;

2. на пољоделство, кад је већи део земљишта храном засејаван. него што је за попашу марве остављен, дакле од год. 200 пре Хр. до 1750 год. после Хр.;

3. на епохално раздобље од оснивања рационалних школа и прелаз на начин господарства, да се земљиште сваке године другом врстом хране засеје (Fruchtwechselwirtschaftj или од 1750—1840 године.

4. на научну епоху, у којој се господарство помоћу природних накнада до данашњег не малог савршенства дошло.

На жалост налази се наше господарство у овој поджупанији погледом на ратарство у обће још у другој епохи, нешто на нижем, а нешто на вишем ступњу овога културнога раздобља.

II. Виноградарство.

Виноградарством занима се наш народ у подунављу као главном граном свога господарства, а од чести ратарством, но и код ових је других виноградство претежнија струка господарства. Пошто су се подунавци у недостатку равних, за ратарство згодних простора са свом снагом виноградство прихватили, то се по себи разуме, да се овакова струка културе у свакоме погледу код њих и развила.

У подунављу је уведен у новије доба начин виноградарства вишој култури одговарајући, јер је већим делом у виноградима од старина преостала смеса лозе већ истребљена, и ови су само оном лозом по ново засађени, која се за овај предео како гледе своје плодности тако и гледе своје племенитости најзгоднијом показала. Свака је врста лозе на свом засебном месту засађена и тако дакле погледом и на винску манипулацију овај би новоуведени начин од недогледне користи био, само кад би свет таково још и из далека разумевао. Начином обрађивања винограда у подунављу доказано је фактично, да је ово у стању у целој Европи највећу количину плода издати, но пошто се од овог плода добивено вино због разноврстних на путу стојећих препрјека, а поглавито са рђаве манупулације, у светску трговину до сад није протурити могло, то је жалост кад се напоменути мора, да од те највеће количине наш народ према другим културним земљама, најмање новца добије.

Врста белог грожђа „сланкаменка“ названа, највише је по подунављу насађена и даје лепо лако вино, које кад се уредно манипулује, одмах још у другој години старости своје и пријатну винску арому добије, а ако се у подунској својој зрелости обере, дође до своје ароме још прве године и како због своје љубкости, тако и због своје жућкасто-зеленикасте боје сваке се године тражи за горње аустријске пределе, којим вином аустријски винотржци после своја вина до бржег зрења дотерају и овим мешањем прекомерну киселину својих вина угушују.

Но ова врста вина у светској трговини још својег гласа за то нема, што се свагде по страним трговинама са другом врстом вина измешава и под фингираним именом продаје.

Ова врста грожђа сваке године најобилатије роди и ја сам очевидац био, где је на једној мотики од 275 □ х. једне добре године 50 акова чистога вина уродило. Ова се количина може само као максимум усети у најповољнијој години, а иначе плод ове лозе издаје годишњих 20—30 акова чистога вина промерно у средњи година на 275 □ х.

Мање роди, но изврстније бело вино даје „ружица,“ а најизврстнија од старијега доба у старим виноградима где је још преостала „жута скадарка“, која увек двоструку цену од сланкаменке има. Осим ових врста неки су потези са белом „мирковачом“ засађени, но ова је већином са сланкаменком измешана. Роди обилато сваке године као и сланкаменка, но само од ове слабије вино даје, које за себе оцеђено још то неудесно својство има, да дебело и бадаво бива, те се због тога са сланкаменком за продају меша. Но количина је лозе мирковаче врло мадена и само још код простога народа у виноградима, а то због тога, што роди јако и што због своје јаче лозе и у слабом тлу прти.

За столно вино насађено се налази у подунављу и беле и црвене динке, беле и црвене тамјанике, смедеревке, бела црвена и црна дренка, беле и црне ранке.

„Зеленика“ се све више шири по овом пределу, пошто из године у годину роди онако исто обилато као и сланкаменка, од ове подноси и слабије тло и даје преко свега тога добар шилер. Грожђе је кулашасте боје.

За овом је мање заступљена црвена скадарка, црни грачац, црна смедеревка и чавчица, а у већој количини налазу се: шпинцуље и округлице.

Округлица даје изврстно црно вино особитог укуса и мириса, и ова би врста по самом признању овде пре неколико година у борби бившег теоретично и практично ображеног француског виноградара и подрумара Винјоа и само на гласу француско вино „бордо“ врло лако и у каквоћи надмашила, само кад би француска манипулација вина код нас заведена била.

Покушаје су неки чинили и са страним лозама, но у новијем добу од свих досадашњих покушаја показаде се од господарског друштва у Загребу добивена лоза „бела ванилија“ као лоза за наш предео врло плодовита и племенита.

У малој количини има насађено још следеће врсте белог грожђа: Фурминт из Токаја, биеергрожђе (Perltraube), шпањски Крах-Гутебел, шпањски Листар, Тихаљ из Шомлаве, Мусцат д' Алесандри из Египта, слачица (Goldstock), Бургундер, шпањски Мусцат паса тути, Бергамоти из Италије, Гутебел и Базилиум из Француске, жути шпањски Гутебел и беле Малаге. Црна грожђа: Гаме из Француске, Тролингера с Рајне, из Опосте, Росентраубе из Смирне, Малаге, бакарно грожђе „куприје“ из Грчке, а пре 8 година донео је један мађарски емигрант из Мале Азије неку врсту грожђа, коју су овде назвали „Богданова динка.“

Највећма роди и даје изврстног тека бело вино „бисер грожђе“ те се почиње ова врста све више расађавати.

Погледом дакле на виноградство може се узети да је ово гледе произвађајуће годишње количине у подунављу на доста високом ступњу културе, а по по планини од јужне стране на нижем; но манипулација с вином како на једној тако и другој страни остала је сасвим у примитивном стању Француско је виноградство подељено на четир појаса и сваки се чудити мора кад дозна, да четврти појас, који северно под 49° лежи највише и најизврснијега вина даје. Но овај северни округ (departement) стекао је преимућство над јужним округом како у квантитативном, тако и квалитативном погледу не са свога за виноградавство удесног положаја, но искључиво са напредне брижљивости својих виноградара око обрађивања винограда и винске манипулације.

Кад према том у обзир узмемо, да Фрушка гора засађена виногради, лежи под 45° северне ширине јужно , и 370 источне дужине, онда је јасно, да ова за виноградарство много удеснији положај и од самих јужних виноградских предјела Француске има, те да би по томе дакле у стању били ову врло лако у винској култури не само квантитативно, но квалитативно надмашити и с њоме у трговини с вином натицати се, само кад би све оне услове за виноградарство и манипулацију вина који тамо постоје, испунити знали.

(Наставиће се.)

НОВИ САД 14 марта. И у озбиљном добу збија се по која шала. У главном стану великог кнеза Николе и сад се још сећају те шале; пред одлазак великог кнеза из Једрена давао се је велики обед, на који је био позван и Сафет-паша. При десерту окрене се велики кнез Никола Сафет-паши, који је до њега с десне стране седио, те ће му рећи: „On a oublié de vous servir des glaces!“ (Заборавило се, да вам понуде леда), на које одговори речени државник турски; „Laissez ceba, Monseigneur — je suis dé jà glacé!“ (Ман'те, кнеже, — ја сам се већ следио.)

Надвојвода Фрањо Карло, како јависмо, преминуо је прошли петак по подне. О задњим часовима живота његова пише се: „Његова цар. краљ. висост био је пред подне провиђен светом тајном умирућих. Њег. величанство цар и царица, као и обадва члана царске куће и лечници нису цело пре подне удалили се од постеље. Службена објава о смрти надвојводе објављена је у двору тек у три-четврти на један сах.

Надвојвода Фрањо Карло Јосиф био је други син цара Фрање I. и из другога брака са Марijом Терезијом, кћерком краља Фердинанда IV. и краљице Марије Каролине Напуљске и Сицилске. Рођен је године 1802, те је по том доживио седамдесет и пет година. Његов старији брат цар Фердинанд I. умро је 29. јула 1875. у 82. год. Од дванајсторо деце цара Фрање I. жива је још осамдесетодишња војводкиња Марија Клементина удова принца војводе од Салерна. Надвојвода Фрањо Карло родио се је за време краткога мира после деветгодишњега рата међу Аустријом и Француском (1792 до 1801), који се је свршио миром Луневиллским. У време свршетка великога боја против Наполеона г. 1715. био је надвојвода Фрањо Карло тек у 13. години. Његово одгојење, које је имало поглавито правац. војнички, довршило се је по том тек у мирној епохи после рата у почетку нашега столећа. Свршив науке, пропутова много по Европи. и да буде упућен у државну управу, припуштан је био к сједницама и расправама онда постојећих дворски мјеста. Но није ни за време владања свога оца, нити онога свога брата учествовао у државним пословима. Држао је се тако далеко од политичких и војничких ствари. У двадесет и другој години, 4. новем. 1824. ожени се са принцесом Софијом баварском, обће поанатом ради своје лепоте и духовитости. Из тога брака провађоше четири сина, најстарија сада владајући цар Фрањо Јосиф I., рођен 18. августа 1830. Брак тај растави смрт после скоро четрдесет и осамгодишњег трајања, надвојводкиња Софија премину 28. маја 1872. Цар Фердинанд није имао деце, с тога био је надвојвода Фрања Карло

θνασκω, θνησω; αλαθια дорски, αληθια атички, αληθη јонски, итд. Многе речи и изреке значе у једном говору ово, у другом оно, често што по све супрот. На пр. реч λογχη значи у атичком говору копље, оружје, у јонском део; φαρμακον у ат. отров, у јон. боја; φονος у ат. и јон. убиство, у дор. зликовац; αφατος у ат. јон. дор. не знан, у еол. огњедух, итд. Многи слични примери имају и у словенском језику и његовим говорима. На пр. речи с различним самогласником у основи: пепел старос., рус., срп., popel чеш. пољ.; бог старосл. рус., срп., bůh чеш., bih рушњачки; осен рус, jesen чеш.; кров рус., krev чеш. Речи од различног значења: злодјеј значи рус. зликовац, пољ. чеш. крадљивац; рок рус. усуд, словеначки лозинка, пољ. чеш. година; брак рус. женидба-удадба, пољ. обирак, одбор; год рус. година, пољ. чеш. гозба; погреб рус. подрум, чеш. пољ. словенач. као срп.; масло рус. уље, словенач. маст, чеш. пољ. као срп. Речи од супротна значења: черстви рус. пољ. чврст, чеш. мек; красни рус. црвен, чеш. пољ. као срп.; худи рус. као срп., чеш. сиромах, словач. пољ. мршав. Речи од различна рода: гусь, hus, ges рус. муш., чеш. пољ. жен.; тѣнь, stin, сон рус. жен., чеш. муш., срп. жен.; звер, zviře срп. жен., рус. пољ. слов. муш., чеш. жен., сред. итд. Речи од различитих наставака, којима су постале: чеш. као срп. kuna, рус. куница; хват чеш. sah, словач. sáha, рус. сажень; купчевица чеш. kupcova рус. купчиха и т. д. Знамо, да су Грци живели под различним владаоцима и жезлима и пребивали по разним земљама, да су били поцепани морима и отоцима и једно од другог растављени: па и пак је цео народ спајала златна свеза узајамности у језику, уметностима и знаностима. Што је дакле у Грка могло бити и ва истину било, као за што не би могло бити и у нас Словена? У том је смислу писао још Стеван Градић у предговору ка Кристијади дубровачког песника Ђона Палмотића, Будим 1835. стр. XXX., велећи: „Ceteri Slavi, si abhorrentem nonnihil a proprio eorum usu in hoc opere orationem offendent, eadem venia elegantissimum Poëtam dignum judicare debent, qua Athenienses Pindarum, Callimachum, Theokritum, Doricos vates; et vicissim Siculi, Boëtique et Lakones Sophoclem, Euripidem et Aristophanem Atticos dignati sunt“. (Остали Словени, и ако нађу, да језик у овом делу не одговара њиховом. и пак треба тако исто да уважавају овог красног песника, као што су Атињани Пиндара, Калимаха, Теокрита и дорске песнике; и као што су опет Сикуљци, Виоћани и Мађедонци ценили Софокла, Јеврипида и Аристофана.) — У опште чудновато је, како Словени и Грк личе једно на друго и како се један с другим подудара не само што се тиче говора, но и у другим стварима; н. пр. у музици народних песама (Види Zpěwanky II. стр. 464.); у именима људи, на пр. Herakles слов. Јарослав, Charicles слов. Милослав, Kleopatra слов. Властислава, итд. (Види Rozprawy стр. 60—64.) То је опазио још Улрих Хутенски у App. ad Tacit. Germ, рекав: „Ingenia Slavorum habent sane Graecum quiddam referentia“. (Дух Словена од иста је сродан духу Грка.) (Наставиће се.)

на престол позван. Но већ пријe год. 1848 наслуђивали су сви, да ће надвојвода Фрањо Јосиф постати царем. И када је цар Фердинад II. децем. 1848. у Оломуцу круну положио, одрече се надвојвода Фрањо Карло престола на корист свога најстаријега сина. Од тога времена живио је надвојвода узпркос свога положаја као отац владајућега монарха у повучен на двору, а лети највише у Ишлу, где су га, како је познато, ради његове добровољности прошле године почастили овацијама. Највећи ударац, који је благога надвојводу у срце дирнуо, била је жалостна смрт његова сина цара Максимилијана 19. јула 1867.

НОВИЈЕ.

— „Нова сл. преса“ јавља из *Прага*: У сљед преговора међу старим Чесима и младим решено, да обе стране за идуће изборе за земаљски сабор и државно веће истакну једну, заједничку кандидацијону листу. Погодба та учињена 25. феб. код Ригера.

— У обема кућама *инглеског парламента* 27. о. м. потврдио Поркот, да Инглеска великим силама предлаже, да се Грчка пусти на конференцију.

— Из *Берлина* наговешћују „Пешт. Лојду“, да ће се по мишљењу тамошњих политичких кругова тек на конгресу решити, да ли да се Грчкој даде глас решавања на конгресу.

— Исти лист јавља из Беча, да ће се Румунији, Србији, Црној Гори и Грчкој допустити, нека пошљу заступнике на конгрес, да формулишу и разложе своја потраживања и да известе, што устреба, али не ће имати гласа при решавању.

— „Ажанс Рис“ јавља из *Петрограда*, да је 26. фебр. стигао тамо ђенерао Игњатијев с Реуф-пашом, носећи од султана ратификован уговор о миру.

— Бечка „Преса“ пише, да је војводи Божи Петровићу, који се од неког времена бави у Бечу нарочитом мисијом, и био примљен од цара и гр. Андрашија, од меродавног места похвално признато досадашње држање Црне Горе и дато уверење, да ће Аустро-Угарска потпомоћи з'аконите захтеве Црне горе.

— „Пешт. Лоју“ телеграфишу из *Париза* да је Француска поново у Лондону дигла свој глас против могућег поседнућа Мисира, јер би иначе средиземно-поморски интереси француски захтевали неодложну акцију и конференција се не би ни састала.

— Из *Букурешта* се јавља да је на место умрлог кнеза Черкаског преузео грађанску управу над Бугарском ђенерао Дондуков-Корсаков.

— Бечка „Преса“ јавља из *Дубровника* да се порта сорема да појача гарнизоне у Босни. Код Бишћа ће се подићи око 40.000 људи; већ су готови уговори о набавци хране за војску.

— Из *Атине* се јавља да су мађедонски устаници освојили вароши Пласано и Рапео, прекинули везу међу Мађедонијом и Тесалијом и прогласили сједињење с Грчком. — Устаници у Епиру иштуе помоћ.

— У Риму се говори, да је Русија готова, да поведе преговоре с Ватиканом о цркви у Пољској.

— Из *Рима* се јавља да се Кајроли почео с пријатељима договарати ради склапања министарства. До сад се помињу три особе, које ће као за цело ући у нови кабинет, а то су Кајроли, Занардели и Фарини. Даље се уверава, да ће остати министар марине.

ПРИПОСЛАНО.*)

Борово код Вуковара (општина борово и његово свештенство.) — Може бити, да нисте скоро или боље рећи никада још никакног извештаја из овог нашег места добили, то сам наумио, да вас известим, какво је стање ове општине и његовог свештенства. Без сумње ће многи поштовани читаоц цењеног листа „Заставе“ знати за ово место, које је већ 5 година своју земљу заједно са селима Даљем и Велим брдом изгубило. Од то доба овде је таква сиротиња наступила, која нема ни довољно леба, да себе и своју нејаку децицу зарани, да неби морали од глади свинути. При свем том, што се овде људи тако мизерно и очајнички пате, опет би некако могли крај с крајем схватити, па да баш од глади непоумару, само да се није овде таквих туђи нашло, који незнаду, шта ће то рећи нема. Па каква би то душа христијанска била, која неби процвилила и којој се неби камен на срце навалио, гледећи, како кукавна раја на очигled целог света гола и боса, гладна и жедна од глади више пута мора да угине. — Али код нас на жалост има и такав човек, који је наспрам тога целога призора као стена хладнокрван, дапаче, он је још горе рају притиско и неда јој ни ока отворити. Тај човек није нико други него наш пастир г. Василије Поповић, који полаже душу своју за овце своје. Тај пастир, велим, који од како је у ову нашу мирну и врло побожну општину дошао, тако је свет осиромашио и изкварио, да се неће опоравити, док је света и века.

Примера ради износим свету на видик, како се овај наш свештеник свога реда у цркви држи. Године 1874 ако се неварам, кад је наша света мати црква свечарица била, нехтеде наш поп Ваја богослужења држати из тог узрока, што није још од неколицине људи парохијала скупио. Због тога свога непочинства био је код Његове Светости српског патријарха од општине боровске оптужен, да је неуредан и да ми таковог свештеника у нашој општини више нетребамо и нетрпимо. Но сав наш труд и настојање, да га из ове општине истиснемо неуроди обилатим плодом т. ј. остаде нам јалов. На јавност пак нехтедосмо износити, мислећи, еда ли ће се поправити и припознати своја недела, видећи пак да он још и данас своју стару ноту тера, то више његова недела нит оћемо нит можемо тајити, већ оћемо целом свету да на јавност изнесемо.

Његово гадно поступање са општином и његово глобарење од сиромашне раје неда се затајити.

Пре неколико дана деси се овде код нас свадбарина неког поштеног, мирног али доста вредног нашег грађанина по имену: Јована Пауновића, који је свог јединца сина оженио. Код нас постоји тај обичај, да они, који се удају или жене морају попу кравељ однети после пренета (незнам јели то у решкрипту да се њему кравељ даје или ако је, нетреба онако нечовечно поступати као што наш г. Васа поступа са својим мирним и побожним грађанима.

Сад да пређем на саму ствар. Као што сам већ напоменуо мало час, да се овде носи кравељ после пренета попу (погачу, петла и вина) тако је исто и са овим нашим Ј. Пауновићем. Већ сам горе напоменуо, какво је стање код наших становника у опште, тако је исто и код овог грађана. Овај му по могућству свом однесе кравељ али се попу Ваји учинила танка погача, те се разљути и даде својој служавки ту погачу да телали по Борову, како је Ј. П. таину погачу попу донео и шта више послао је слушкињу и код саме девојке. Служавка дошавши тој девојци рече јој: Видиш какву ти је погачу свекар твој попу послао а није га ни стид такову погачу попу слати. Било би смешно да није жалосно. Међутим дође и дан венчања. Тај исти дан десили су се још двоје сватова осим његових, и исти Ј. П. дође први са својим сином пред олтар, да Ваја венча, његовог сина. Он заиста венча најпре оних двоје који су после њих дошли, а кад је дошао ред на Ј. П он се на жалост целом српству свуче и отиде кући; а момак и девојка пред дверима остану. Јован Пауновић напавши се у чуду, отиде попу Васи молећи га, да се смилује, те да му сина венча, овај му на то одговори: да знаш како се и какав попу кравељ доноси. Дакле тако попо ваља са сиротињом, која је већ и одвише изнемогла и уцвељена поступати. Само и даље тако! Напред попо! Видићемо докле ћеш.

Ништа се боме тај наш г. свештеник ни при св. богослужењу невлада. Тако је једном приликом једног поштеног грађана похулно, што овај неимада при миропосању крајцаре да даде, те га јасно и гласно пред целим народом христијанским ословi овим речима: Хуло, срам те било, требало би да дадеш сексер, кад и онако ретко у цркву долазиш, а ти недаш ни крајцаре. Он је то таковог човека погрдио, који има преко 50 година и који је врло миран и поштен. Тај човек покуши се па прекрсти и полако се из цркве напоље изшуња. Од оног доба то је већ година дана тај човек несме ни ићи у цркву, јер се недеси увек крајцара у кући да даде попи, почем ми знамо, да је исти до сада најпобожнији човек у нашој целој општини био. Немогу на ино, а да неспоменем да је наше село од увек најпобожније осим свијух ових околних села било, али од како се овакав свештеник у ово село угњездио, од оно доба све мање и мање народа у цркви, и ако још тако и на даље узтраје, ја сам сигуран, да неће бити ни клетог човека, који ће долазити у храм господњи на општу молитву. А онда можемо слободно рећи збогом Христво! Сбогом православље! За сада толико, а други пут, ако видимо да се неће држати свога реда и достојно своме узвишеном позиву одговорити, ми ћемо онда све његове грехе опширније и тачније на среду изнети и други корак употребити.

У Борову дана 12. фебр. н. ст. 1878.

ВАСА ПОПОВИЋ, трговац. — СТЕВАН МАКСИМОВИЋ, опанчар.

*) За ствари под овом рубриком неодговара уредништво.

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

у одјелу на црногорско-херцеговачку сиротињу и нејач, скупио у Херцег-Сењошу (Барањи), Јања Бојаџић народни учитељ.

ГГ. Никола Марковић трг. и његови синови Мито и Шандор, дали су сандук за паковање хаљина, 1 капут, 3 прсл. 5 чакш. Јања Бојаџић учитељ 1 чакш. Тода Паовац 1 скуте и 1 оплећак, Цвјетко Станић 1 кош и 1 гаће. Смиља Печурлија опл. и скуте. Анка Аћимовић кош. и гаће. Наталија Драгојловић опл. и ск. Марта Паовац кош. и гаће. Јелена Бошњак опл. Мила Бехвалац опл. и фер. Бранко Бошњак кош. и гаће. Марко Бехвалац прсл. Пела Бехвалац опл. и фер. Даница Радић оп. и ск. Савета Аћимовић оп. Јеца Аћимовић ск. пеш. и мар. Јека Станић кош. оп. и ск. Цвета Паовац кош. пеш. прс. и мар. Милка Аћимовић оп и мар. Марија Паовац оп и ск. Нисија Божучанин 2 кош. и гаће. Љуба Божучанин оп. Ана Лозановић кош. ск. и пеш Наста Драгојловић кош. и гаће. Драга Ђукић сук. Соса Божучанин опл. Анка Драгојловић опл. и кош. Цвјетко Катић кош. Перса Божучанин кош. оп. ск. и прсл. Милица Божучанин кош. гаће, чакш. прсл. и тор. Тошо Катић кош. Дивна Сегетлија оп. и ск. Тинка Марковић рек. Сока Катић прсл. Ружа Лозановић 2 прсл. Маца Мецановић оп. Соса Мечанин оп. рек. и прсл Мара Катић опл. Божа Мечанин мар Јула Петровић опл. кап.Ага Петровић опл. Дафина Печурлија опл. Христина Стојаков кош. и гаће. Милица Сегетлија кош. Софија Печурлија опл. Перса Радић опл. Јеца Ленгавић 3 опл. кош. и рекл Тода Лазић 3 прсл, кош гаће и 2 пешк. Савка Лазић кош Јеца Лазић опл. и 2 пара цип. Александра Бојаџић 2 кош. муш. 2 рек. 2 хаљ.

Ученици X. суљошке школе поклонили су: Ђоко Аћимовић кош. кап и мар. Дошко Бојаџић кап. 2 кош. чакш. и капут, Љуба Ленгавић 3 кош и рек. Младен Печурлија опл Ацо Станић 2 кош. Тодор Провић кош Паулина Бошњак оп. ск. и мар Пела Аћимовић, оп. ск. рекл. и чарапе Жарко Бојаџић кап. и 2 кош. Даша Станић кошу. Танасија Лозановић оп 2 кош Ђоко Аћимовић кл. кош. гаће и мар. Богољуб Катић кош. Марија Драгојловић оп. и ск Јоно Мечанин кош. и гаће. Бранко Печурлија кош Дафина Мечанин оп прсл. и пр Светозар Печурлија кош. кап. и чар Лепосава Бојаџић пеш. 2 кош. и 2 хаљ. Обрад Бојаџић кош. и капут.

Свега има у оделу оволико: Мушки кошуља велики 17, Гаћа велики 7, кошуљица дечијих има свега 27, гаћица дјетињи 5, оплећка женски велики 34, мали оплећака дјетињи 4. скута велики 14, скута мали 3, капут велики 1, капутића мала 2, чакшира велики 7, чакширице мале 1, прслука мушки и женски 14, реклија велики и мали 6, ферти (прегача) 3, чарапака детињи 2 пара, ципела велики 2 пара, сукња велика стара 1, сукања велики нови 6, сукњица мала нова 1, хаљиница детињи ком 5, капа велики и детињи 5, пешкира разни 7, марама разни 7, торбица 1.

У новцу поклона дали су ови: преч. г. Радослав Андрић парох 1 ф Јања Бојаџић учитељ 1 ф. Персида Ћосић удова 40 н. По 1 ф. Божидар Ћосић учит. из Бана. Јефто Мецановић, Алекса Петровић По 50 н Васа Станојловић, Нисија Божучанин, Јован Товјанић, Милош Товјанић По 40 н. Никола Игњац. Илија Дра ојловић, Којан Лозанов. По 30 н. Гавра Станојловић, Јово Стојаковић По 20 н Перо Поповић, Роман Мечанин, Тимо Мечанин, Којан Печурлија, Добрен Радић. Митар Станић, Перо Катић, Ђорђе Радић, Новад Аћимовић, Велимир Аћимовић. Милош Драгојловић, Анка Јанковић По 10 н. Милутин Печурлија, Риста Драгојлов, Саво Аћимовић м., Цвјетко Божић, Перо Драгојловић, Перо Ленгавић 4 н Ђорђе Стајевић угост. из Велишморте 1 ф Самуило Поповић трг. из Велишморте 60 н Павле Поповић трг. из Велишморте 60 н. Атанасија Јовановић из Д. Сечуја 40 н Свега 14 ф 74 н

Од тих новаца купљено је 35 и по рифи порхета за сукње, панталике и конца за 7 ф. 45 н. — сашито 6 велиза и 1 мала сукњица, које саши из родољубља Александра Бојаџић учитељка, за сандук плаћено до Тријеста 3 фор. 23 нов. сандук је био тежак 73 килограма, до жељезничке станице одкео бадава Раде Мецановић Србин, сандук послан у Котор на г. Перу Рамадановића преко Тријеста чрез српског родољуба г. Алексе Опуића, који имајући трошка чрез преноса сандука. нетрежећи накнаду, но поклони на црногорску сирочад Разни трошкови на пошту и писма неурачунава скупљач, и тако сума трошка износи 10 ф 68 нов. Чистог новца претекло 4 ф. 4 н. који су новци послани такођер у Котор г. Пери Рамадановићу, да исплати путни трошак за сандук од Тријеста до Цетиња камо је сандук намењен.

Уједно скупљач пред цјелим Српством благодари прилагачима на родољубним даровима.

(Скупио одбор у Дељу и послао „црвеном крсту“ на Цетиње) ГГ. Никола Секулић 1 детињу кошуљу, Василије Љубојевић 2 мушке, 2 женске кошуље, и 1 дечији оплећак Марија Љубојевић 2 мушке и 1 женску кошуљу, Сока Љубојевић 2 дечије кошуље, Милица Љубојевић 2 женске кошуље и 1 сукњу. Јула Јелић 1 оплећак, Јула Љубојевић 2 мушке и 2 женске кошуље 1 пруслук 1 мараму и оплећак, Љуба Љубојевић 1 оплећак и 1 кошуљу. Наста Грчић 1 кошуљу и 1 оплећак, Ракила Бојакић 1 мушку кошуљу и 1 капу, Савка Бојакић 1 оплећак и 1 кошуљу, Мила Бојакић 1 оплећак 1 кошуљу и 1 капу, Ружа Радовančева 1 оплећак и 1 мушку кошуљу, Драгиња Аідуковић 1 оплећак, Тода Деренторљева 1 опл. Тода Подколић 1 гаће. Ева Подколић 1 опл. Марта Подколић 1 гаће и 1 мар. Јоца Подколић 1 гаће, Вас. Маринковић 1 дечију кошуљу и 1 скуте. Сока Маринковић 1 дечију кошуљу и скуте, Стевка Маринковић 1 дечију кошуљу Јула Маринковић 1 гаће и 1 скуте Јеца Маринковић 2 гаће оплећак 1 скуте, Љуба Поповић 1 пар мушких кошуља Евица Поповић 1 гаће и 1 кошуљу, Милош Грчић 2 вунене рекле, 1 скуте и оплећак, Ката Јанковић 1 гаће 1 кошуљу, Ката Мандић 1 мушку кошуљу и 1 гаће, Ката Козарска 1 муш. кошуљу и 1 гаће Сока Мандић 3 оплећка и 1 кошуљу, Кумрија Стојковић 1 прслук 2 оплећка 1 гаће и 1 кецељу, Јека Богдановић 1 муш кошуљу, 2 гаћа и 1 оплећак, Мила Ђеланић 2 оплећка. Василије Ковачевић 1 оплећак, 1 скуте и 1 кошуљу Сара Папулић 2 оплећка 1 скуте, Паја Грчић 1 мушку кошуљу 1 гаће и оплећак, Евица Мандић 1 пар ципела, 2 кошуље 1 оплећак 2 мараме 1 сукњу и 1 кошуљу, Ката Илинић 1 муш. кошуљу 1 гаће и 1 оплећак, Сенија Павковић 1 пар кошуља и 1 кецељу, Јулка Аврамовић 1 мушку кошуљу, Евица Геренчевић 3 кошуље 1 мушку кошуљу 1 гаће 1 пешкир 1 шешир и 1 ф. а. вр. Милица Стојковић 1 мараму 1 пар ципела и 1 пар чарапа, скуте и оплећак, Стоја Стојковић 1 скуте 1 оплећак и мараму, Рокса Стојковић 2 муш. кошуље, 1 скуте 1 прслук 1 кошуљу и 1 пешкир, Криста Стојковић 3 оплећка 1 мараму, Јоца Стојковић 2 мушке. кошуље, Коста Ђеланић 1 мушку кошуљу и 1 гаће Наста Стојковић 1 пешкир 1 гаће 1 жен. кошуљу, 1 оплећак 1 сукњу 1 прслук, 1 кошуљу и 1 ћилимац, Мара Крстановић 1 оплећак и скуте. Јоно Бркић 30 н. Катица Мађарић 3 муш. кошуље 3 жен. кошуље, 1 чаршав 1 вунене чакшире и кошуљу, Анка Козарска 1 жен кошуљу, А. Миланковић и син 1 сукњу 1 капу 3 вун. женске кошуље 5 капута, 4 прслука, 2 чакшира, 7 шалова 4 пара зимски чарапа 4 пара зимски ципела, 3 пара мушки кошуља и 2 гаћа, Ана Милић 2 дечија капута, 1 прслук 1 шал. 2 капе 6 мушки кошуља и 4 гаћа, Јоца Маринковић 2 муш. кошуље 2 капута, 2 прслука 1 чакшире 1 пар ципела 1 мар. и капу. Матија Миладиновић 1 кошуљу 2 капе 1 чакшире 1 пршњак Мита Савић 2 пара женски кошуља Спасоје Дедић 1 чакшире 1 прслук. Катарина Михајловић 2 мушке кошуље 1 гаће 3 рекле 2 мараме, Лазар Обрадовић 1 капут 1 оплећак, Анто Константиновић 2 пара опанака 1 сукњу 1 кошуљу 1 кецељу, Анка Стојић 1 мараму 1 гаће 1 кошуљу, Митар Поповић 2 сукље, 3 пара опанака 1 жен. кошуљу 1 пршњак и 1 мараму, Никола Поповић 1 кошуљу 1 чакшире 1 прслук, Велимир Поповић 1 кошуљу 2 кошуље 1 сукњу 1 пар опанака, Ојо Поповић 3 капута 2 панталона 5 прслука.

(Скупљени у Осеку на црногорско-хе цговачку нејач.) ГГ. Јован Муачевић 6 ф. Н. Дафер 3 ф Катар Моачанин 2 ф Славка Атанасијевић 2 ф. Јелисавета Стојановић 2 фор. Макс Кохн 2 ф. По 1 ф. Тоша Рогуљић, Н. Крњавац, Лука Месаровић, Паво Бошић, Сабине Недељковић, Катарина Јовановић, Н. Н Јулије Кушевић, Славка Пешић, Ауербах, П. Сабљица. П. Костић, Тодор Мехулска, Н. Н Катарина Тајчевић, Васо Ђурђевић. Вагнер, Пајо Кеглић, Доњоноградска штедионица, Стево Весић, Јован Нешковић, Милош Пасић, Сара Недељковић, Паулина Симоновић. Кристина Милутиновић, Елисавета Лалошевић, Јован Јанковић, А. Карелан, Лазар Бркић, Милан Бркић Маријана Новак. По 50 н Тоша Терзић, П. М Сабљица, Т. Костић, С Грчић, Емилија Мороквашић, М. Савић, Поповић, Никола Хадић, Васо Аршањи Г. Блаћ, Г. Јанковић, Јован Јаношевић. Лаза Поповић парох, Лаза Цветковић, Тоша Звонарев. Милева Јаношевић 70 н. По 40 н Јулије Белајчић, Катарина Поповић, Пајо Петровић. По 30 н. Вукадловић Г., Јован Петровић, Младен Стефановић. По 20 н Босанац, Љуба Косић, Пајо Петровић, Јеато Белајчић. Пајо Радо 10 н. Укупно 59 ф 20 н.

За овај новац купљено је 25 пари опанака, 9 пари чарапа, 6 марама, 1 комад беза и 1 комад порхета. Од беза је скројено и сашивено 14 кошуља, а од порхета 12 рекли и 13 сукања. Осим тога скуписмо од Марка Ђекића 1 нов гуњац. Тошо Косић 5 пари опанака, 1 беле чакшире. Паје Радановића 1 ком. порхета, Мише Радивојевића 3 пара опанака, Паје Моачанина 5 кошуља, 2 гаћа, 2 капута и 2 реклице, Јоце Мороквашића 4 кошуље, 5 рекли, 4 чакшире, 2 сукње, 3 ципеле, 1 шал, 2 п. чарапа и 2 капе, Тоше Бранковића 2 пара одела 1 рекла и 1 марама. Јоце Марковића по ком. сукна; Глиша Баића 1 пар одела; Стево Весића 1 кошуља, 2 гаћа, 1 чакш. 1 прсл. 1 сукна, и 1 рекла, браће Муачевића 6 пара одела, Паје Муачевића 4 п. кош. 1 чизме, Лазара Бркића 9 кош. 3 гаће, 5 чакш 1 рекла, 1 чарапе и 1 мараме, Н. Н опанчара 3 п опан. Све ове ствари отправљене су преко Трста „црвеном крсту“ на Цетиње.

Остало је још од ових принезака 10 ф 70 н. а. вр. словом десет форинти и 70 нов а вр. Од овога остатка плаћени су подвозни трошкови (Frachtspesen) и то агенцији црвеног крста у Трсту са 5 ф. 46 н. а. вр. а остатак од 5 ф. 24 н. поделјен је међу сирочад босанску, која је настањена код Горјана, села у котару Ђаковачком у Славонији, и то преко госпође Марте Аксентијевићеве.

Осек, 29 јануара 1878.

ДАНИЦА ПЕСИЋ. — ЈЕЦА МУАЧЕВИЋ.

РАЧУН ПРИЛОГА

У корист породице покојног учитеља Милана Лончарића

Приложили су: преосвећени господин Војновић вл дика темишварски 10 ф. г. Дољежал надз. нештинског властелинства 20 ф. г. Ђека Симоновић трговац из Шеда 5 фор. г. Ђорђе Бугарски одв. у Илоку 5 ф г. Тодор Станић трг. из Вуковара 5 ф. г. Ђа Ката Лонгиновића из Српског Итебеја 1 ф г. Живко Милошевић учит. у ман. Раковцу 1 ф. г. Петар Борић учит. темишварски 1 ф Из Олова непознати 5.

Из Петрова Села скупио г. Ђорђе Марковић учит. а приложили г. г. Паулина Марковића учит. 1 ф. Савета Станковићева 60 н. Христина Вујићева 40 н. Јулка Слепчевићева учит. 2 ф Милош Алексић учит 50 н. Ракила Алексићева 50 н. Дафина Димић 30 н Христина Крестић учит. 40 н. Софија Загорићева пошт. 1 ф Јелена Сукалићева трг. 1 ф Ката Ристићева крој. 40 н. Урош Михајловић трг. 40. н. Ђурица Балубдић одв. 50 н Панта Поповић свеш. 2 ф. Арон Крестић парох 40 н Ева Михаљева учит. 40 н.

Из Сланкамена скупио г. М. Бизумић учит, а приложили гг Фрања Регеи декан 1 ф. 50 н. Максим Живковић парох 50 н. М тилда Бергман 50 н. Паја Натошевић трг. 2 фор. Мита Натошевић трг. 1 ф. Ана Натошевићева 50 н Ева Натошевићева 1 ф. Аца Натошевић трг. 50 н. Васа Јовановић трг. 1 ф. Лазар Бабић нач 20 н. Иштван Такас 20 н. Анка Игњатић 60 н Светолик Лазаревић бел. 1 ф.

Из Мохола скупио уз припомоћ г. Мите пл. Каракаша и о свом трошку послао г Коста Грујић капелан, а приложили гг. Сима пл. Каракаш бел. 50 н Ђорђе Грујић парох 50 н. Милош Грујић уч. 50 н. Лаза Јосимовић 50 н. Јанош Кијнер уч. 30 н. М. Д. Дејановић 30 н. Милан Долин благ. 30 н. Љуба Матић закл. 30 н. Новак Радонић слик. 30 нов. Стеван Матић трг. 30 н. Ана Јосимовића уч. 30 н. Марија Грујића св. 20 н. Вожа Каракаш ск. 10 н. М. Антон кав 10 н Н. Варнаји мерн. 20 н Мита Зозук трг. сп. 20 н Мита пл. Каракаш трг. сп. 10 н. Младен Цвејић трг. 20 н. Коста Гавриловић трг. 20 н. Тодор Коњовић трг. 20 н. Шандор Радонић кол 10 н. Стеван Фишер трг. 10 нов. Јоца Ковачић трг. 20 н. Апотекар 10 н Коста Грујић капелан 40 н.

Из Крушедола (привазора) скупио г. Петар Миросављевић учитељ, а приложили: сл. управа манастира Крушедола 5 ф. гг. Арсеније Драгић духовн. 1 ф. Јустин наместн. 1 ф 20 н. Герасије јером. 1 ф. ђакон Порфирије Вугарин 1 ф. Љубомир Хранислав 30 н. Стеван Павловић 50 н. Вапи: Ђорђе Мунцић 20 н. Ђорђе Ристивојевић 20 н Павле Николић 20 нов.

Долепотписани изјављују свима племенитим дароватељима у име удовице и троје нејаке децице пок. учитеља Милана Лончарића најдубљу захвалност, а подједно умољавају и осталу браћу учитеље и родољубе са свих крајева, да својим прилозима — па били исти ма како малени — ублаже тугу и умале невољу све сироте учитељске породице, која би без људског милосрђа, трпећи оскудицу у најпотребитијим животним условима, на најстраховитији начин свој живот окончати морала.

Новци нека се шаљу на доле подписаног трговца или на госпођу Тину Лончарићку у Илок.

У Илоку 18. јануара 1878.

КОСТА ЈЕЗДИМИРОВИЋ, учитељ. — ПАЈА АРСЕНИЋ, трговац.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

СИСАК, 10. марта 1878. (Шапуш и друг.) Пшеница је све једнако на хладном мнењу јер гласови о знатним довозима из леванте све се више шире и темеље, зато и цене све то ниже палазу, а падали би и више, кад залиха неби тако незнатна била. Данас бележимо овну бечајску 86—87 фунт. робу оке ф. 2. потиску 86 фунт. оке ф. 11 20—30, а панчевачку по каквоћи од оке ф. 10 до ф. 10 50.

¾ Жито држи се оке ф. 8 50—80 новч.

Наполице, Јечма, нема.

Кукуруза се још прилично односи, али новој робе конзументи много приговарају, јер није за млети, како је сирова. Стога јер је такове робе страном из Баната а страном из Срема више изашло и на понуде дошло, узмакла је цена тако, да се здрав нов кукуруз радо по ф. 7.70 а слабија око ф. 7.40 даје. — Старе влашке лепе робе долази око 15 до 25 ова два терета који су унапред покуповали по 8.25—20 новч. Исте има на понуди за април-мај, и мај-јуни по ф. 7 25, али се купци, пошто је нешто закључено, од даљег куповања узтежу.

Зоби је последње време нешто пазарено, наиме старе хрватске робе по ф. 6.40—50. дочим је босанска транзито још занемарена и на цени од ф. 6.10 метрцент.

Воде су нешто опале, али за пловидбу су још сасвим добре. Време променљиво, више суво.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

У „српској народној задружној штампарији“ у Новоме Саду, изишло је најновије попуњено и сасвим поправљено издање школске књижице

НЕКОЛИКО СРПСКИХ

НАРОДНИХ ПЕСАМА

ЗА УЧЕЊЕ НА ИЗУСТ У СРП. ОСНОВН. ШКОЛАМА.

Ова књижица штампана је у формату обичних школских књига на лепој углађеној хартији и броји 84 стране.

Цена је књизи 15 новч.

Школским властима, као и гг. учитељима и учитељицама продајемо по

10 новчића.

На захтевање шаљемо ову књигу бесплатно на углед.

Нови Сад 1. марта 1878.

Српска народна задр. штампарија у Новоме Саду.

„НОВА ШКОЛА“

ЧАСОПИС ЗА ПЕДАГОГИЈУ И НАУКУ

Изашла је II. свеска са овом садржином: Мисли о алтерниранју, или циркулацији у осн. школи (свршетак). — Наше школе у служби против слободе (наставак.) — Практичан поступак, при предавању геометрије за III. разред. (наставак.) Говор А Кузмановића на парастосу Јована Гавриловића. — Књижевност. — Из школе и учитељства — Белешке.

„Нова школа излази сваких пет недеља на три табака. Цена годишње 3 ф. 30 н. — на осам месеци 2 ф. 40 н. на четир месеци 1 ф. 20 н. Поједина свеска 30 нов. — За Србију: годишње 9 динара — на осам месеци: 6 динара — на четир месеца 3 динара Поједина свеска 4 гроша. — Претплата се шаље: уредништву „Нове школе“ у Земун. Или књижари браће Јовановића у Панчеву и Милојвоја Каракашевића у Сомбор. — За Србију прима претплату књижара Велимира Валожића у Београду.

Пуз овај лист иду и лепо израђене корице, које су у Бечу наручене. Који желе исте имати, нек се за времена јави. У III свесци рећи ће се шта има ко за њ да доплати и кад. Који се пак после тог рока јави неће моћи корица добити, пошто ће се узети само толико колико њих пријавило буде.

Позивају се дакле сви учитељи, црквене општине — наиме шк. одбори и остали пријатељи школе и учитељства: да се на овај лист што пре претплате, да се за времена зна, у колико примерака да се штампа.

Прва свеска може се још добити.

Земун 26 фебруара 1878. — МИТА НЕШКОВИЋ. учитељ и уред. „Н школе

Вештина.

У накладу Таборског и Парша у Пешти изашла је музикалија под насловом „Wo man singt“ за гласовир од Фил. Фардана млађег. Цена 80 нов.

ИЗЈАВА.

Којом мојим пријатељима јављам, да сам се: након мога „једанајстомесечног“, такозваног, „свадбеног путовања“ (Hochzeitreisse) овде привремено настанијо.

У Срем. Карловци 27. фебр. 1878.

Урош Јанковић.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИ ПАРОБРОДА

Из Н. Сада од 4. марта до даље наредбе

У Земун: сваки дан у пола 5 сати по под е (изузимајући понедељник).

У Тител, Земун и Оршаву: средом и суботом у пола 5 сата по подне.

У Пешту: сваки дан у пола 11 сати пре подне (изузимајући четвртак).

Оправништво

Курс бечке берзе 2. (14.) марта.

Сребро	105.18
Ц. кр. дукати	5 60
Наполеондори	9.53
Немачке марке	58.70

ОГЛАСИ.

Галантеринска нирнберска и шпецерајска трговина

ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА

у Ст. Бечеју

потребује једног од млађи спомоћника и једног шегрта. 2—3

ОГЛАС.

1. априла о. г. по рим. издаваће се

рестаурација

у позоришној згради

путем јавне дражбе на једну или више година дана под закуп. Дражба ће се држати у 3 сахата по подне на лицу места. 1—3

Лецитациони услови могу се дознати код благајника поворишног г. Ђорђа Шевића у Н. Саду.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. — Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ — Српска народна задружна штампарија.